

Az egyes párok, úgy látszik nem igen férnek meg egymás közt. A hímeket gyakran láttam veszekedni, mit megszállt területük határáért való küzdelemnek tartok.

A hímeknél sokkal bajosabb a nőstényeket megszerezni vagy megfigyelni, mert mindig a bokrok sűrűjében tartózkodva ritkán kerülnek szem elé.

A fészkek valószínűleg a boróka-bokrok tövének tuskés gomolya alatt épül, de sajnos, mindeddig nem akadtam rá.

A madarak vonulása Manonville-ben.

1895. őszén és 1896. tavaszán.

BÁRÓ D'HAMONVILLE-től.

Az 1892. év őszén tett észleleteim azt a sejtelmet költék bennem, hogy vidékemen, a már küszöbön álló tél nem lesz nagyon szigorú: sejtelmeim teljesültek. S valóssággal bizonyos madarak, melyek minket csak nagyon sanyarú teleken szoktak elhagyni, mint a *közönséges vércse* (*Cerchneis tinnuncula* L.), a *csóka* (*Corvus monedula* L.) stb., itt maradtak kosztosainknak. Mások, a melyek északról jönnek hozzánk telelni, mint a *fenyő rigó* (*Turdus pilaris* L.), a *fenyő pinty* (*Fring. montifringilla* L.), ez alkalommal csak igen kis számmal jelentkeztek; míg a ruczaféléknek nagy csoportja, melyek rendszeren csak az eltávozás s visszatérés alkalmával szokták átszelni az országot, mosttelepedtek tavainkra, hogy itt töltsék a kedvezőtlen évszakot.

Ezen tények különben kellő megvilágításba lesznek helyezve az alábbi észleletek által:

*

1. A *Halászsas* (*Pandion haliaetus* LINN)* ápril 14-én mutatkozott a reine-i tavakon. E holnap végén, többször láttam egy párt, melyről sejtettem, hogy a közeli erdőben fog költeni; később a legbiztosabb módon szereztem tudomást arról, hogy feltevésem csakugyan beteljesült 1895-ben.

2. *Egerész ölyv.* (*Buteo vulgaris* BECHST.) Egy pár márczius 19-ikén elkezdte fészket építeni; s a ♀ a következő ápril 4-ikén már kotolt.

3. *Méhész ölyv* (*Pernis Apivorus* L.) vonul ápril 19-ikén.

* A tudományos neveket még most a FRIVALDSZKY JÁNOS «*Aves Hungariae*» cz. munkája szerint adjuk.

Unter einander scheinen die Brutpärchen recht wenig verträglich zu sein. Mehrfach beobachtete Kämpfe zwischen den ♂♂ sind wohl auf Grenzstreitigkeiten zurückzuführen.

Biel schwerer als die Männchen sind die Weibchen zu erhalten oder zu beobachten, da sie sich immer im dichten Gestrüppe heruntreiben, wo man sie selten zu sehen bekommt.

Das Nest, das wohl unter dem Wust von stachelichten Ästen am Fuß der Juniperusgebüsch steht, konnte ich bisher leider nicht erlangen.

Passage des Oiseaux à Manonville.

Automne 1895 et Printemps 1896.

PAR M. le baron d'HAMONVILLE.

Les observations faites à l'automne 1895, m'avaient fait présumer que, dans ma région, l'hiver qui s'annonçait serait peu rigoureux: mes prévisions se sont réalisées. En effet certains oiseaux qui ne nous quittent que lors des gros hivers, comme la *Cresserelle*, (*Cerchneis tinnuncula* L.), le *Choucas* (*Corvus monedula* L.) etc. étaient restés nos commenseaux. D'autres qui nous viennent du Nord pour hiverner avec nous, comme les *Litornes* (*Turdus pilaris*), les *Pinsons d'Ardennes* (*Fringilla montifringilla* L.), ne se montraient cette fois qu'en fort petit nombre; tandis qu'un grand nombre d'Anatides qui d'habitude ne font que traverser le pays au départ et au retour, s'étaient installés sur nos étangs pour y passer la mauvaise saison.

Ces faits seront mis d'ailleurs en pleine lumière, par les observations notées ci-dessous.

*

1. *Balbusard fluviatile.* (*Pandion haliaetus* LINN).* S'est montré le 14. Avril, sur les étangs de la Reine. J'ai vu à la fin de ce mois, et à plusieurs reprises un couple qui a dû nicher dans cette forêt; j'ai appris d'une façon certaine que ce fait s'était réalisé en 1895.

2. *Buse vulgaire.* (*Buteo vulgaris* BECHST.) Un couple a commencé à bâtir son aire le 19 Mars, et le 4 Avril suivant la ♀ couvait.

3. *Bondrée apivore.* (*Pernis apivorus* L.) Passe le 19 Avril.

* Nous donnons les noms scientifiques encore cette fois selon l'«*Aves Hungariae*» écrit par J. FRIVALDSZKY.

4. A vörös kánya. (*Milvus iclinus* SAV.) vonulását márczius 21. és 23-án észleltük.

5. A fekete kánya. (*Milvus korschun* GMEL.) Márczius 15-ikén kezd érkezni. Május 7-ikén egy párt — mely Szent-Pierremont-on fészket rendezett volt, s már tojásai is voltak benne — megtámadott két pár fekete varjú. Küzdelem közben emezek egyike a fészekbe csúszott, s összetörte a tojásokat.

6. Közönséges vércse. (*Cerchenis tinnuncula* L.) E madarak nem hagytak el minket a télen; itt maradtak páronként s gyakran párosodtak a fészkelési időszak előtt. Megjegyzendő, hogy azok, a melyek a kastélyban laknak, már márczius 3-ikán, tehát 10 nappal előbb kezdtek tojni, mint azok, a melyek az erdő fái fészkelnek.

7. Fehér rétihéja. (*Circus cyaneus* L.) Január 8-án egy ♀ volt látható; vonulás ápril 4-ikén.

8. Sárga gyöngybagoly. (*Strix flammea* L.) A teljes hitelt érdemlő François Albert nevű ör márczius 15-ikén a boucq-i parkban, e fajból egy nőtényt látott, mely ismételten magára bocsátotta az erdei bagolynak (*Syrnium aluco* L.) himét, mely ugyanazon parkban lakott. Ennek a ♀-nek, mely csak sokkal később tojogott le, májusban, a kastélyban hét tojása volt; a fiókákban azonban a hibridációnak semmi jele sem mutatkozott; mindenben hasonlóak voltak a többi fajokbeliekhez.

9. Erdei fülesbagoly. (*Asio otus* L.) E fajból január 2-ikán megtelepedett öt darab egy fenyőn, mely nekik szállóhelyül szolgált; öt nap múlva egy hatodik csatlakozott hozzájuk. E madarak az egész télen, legalább nappal, ott tartózkodtak a párosodás pillanatáig, a mi márczius 12-én esett meg.

10. Közép harkály (*Picus medius* L.) Márczius 23-án jelentkezett egy him, mely nőtényével enyelgett; ez a mi vidékünkön kevésbé közönséges faj itt állandó lakó.

11. Kis harkály. (*Picus minor* L.) vonulva az országút fái márcz. 15, 16 és 17-ikén. Egy pár ápr. 14-én a reine-i erdőben meg vala telepedve.

12. Zöld harkály. (*Gecinus viridis* LINN.) Márczius 15-én a ♂ először hallatja szavát.

13. Nyaktekerces. (*Yunx torquilla* L.) Vonulás 24—30-ig; megérkezésétől kezdve hallható a hangja.

14. Kakuk. (*Cuculus canorus* L.) Ápril 4-ikén szólal meg először.

15. Hamvas csuszka. (*Sitta caesia* W.) Nagy vonulás ápril közepén.

4. Milan royal. (*Milvus iclinus* SAV.) Observé leur passage les 21 et 23 Mars.

5. Milan noir. (*Milvus korschun* GM.) Ces oiseaux commencent à arriver le 15 Mars; le 7 Mai un couple qui avait établi son aire à St. Pierremont et y avait des oeufs, a été attaqué par deux couples de Corneilles noires. Pendant la bataille, l'une de celles-ci s'est glissée dans l'aire, et en a brisé les oeufs.

6. Faucon cresserelle. (*Cerchneis tinnuncula* L.) Ces oiseaux ne nous ont pas quitté en hiver, sont restés par couples, et se sont rapprochés bien des fois avant l'époque de la nidification. Ajoutons que celles qui habitent le Château, ont pondu dès le 3 Mars, 10 jours plutôt que celles qui nichent sur les arbres en forêt.

7. Busard Saint Martin. (*Circus cyaneus* L.) Vu une ♀ le 8 Janvier; passage le 4 Avril.

8. Effraye commune. (*Strix flammea* L.) Le 15 Mars le garde Albert François, qui mérite toute créance, a vu dans le parc de Boucq une ♀ de cette espèce, qui, à plusieurs reprises, s'est fait couvrir par un ♂ de Hulotte (*Syrnium aluco* L.), qui habitait le même parc. Cette ♀ qui n'a pondu que beaucoup plus tard, en Mai, dans le château a eu 7 oeufs; mai les petits n'ont présenté aucune apparence d'hybridation, et étaient de tous points semblables aux parents.

9. Hibou moyen-duc. (*Asio otus* L.) Le 2 Janvier 5 oiseaux de cette espèce étaient installés sur un pin qui leur servait de perchoir; cinq jours après, un sixième Hibou est venu s'installer près d'eux. Ces oiseaux y ont passé tout leur hiver, du moins le jour, jusqu'au moment de leur accouplement qui a eu lieu le 12 Mars suivant.

10. Pic-mar. (*Picus medius* L.) Le 23 Mars vu un ♂ cocquetant sa ♀; cette espèce peu commune dans notre région y est sédentaire.

11. Pic épeichette. (*Picus minor* L.) De passage sur les arbres de la route les 15, 16 et 17 Mars. Un couple était établi à la forêt de la Reine le 14 Avril.

12. Gécine pivert. (*Gecinus viridis* L.) Le 15 Mars 1-er chant du ♂.

13. Torcol vulgaire. (*Yunx torquilla* L.) Passage du 24 au 30 Avril, se fait entendre dès son arrivée.

14. Coucou gris. (*Cuculus canorus* L.) 1-er chant le 4 Avril.

15. Sittelle torche-pot. (*Sitta caesia* W.) Gros passage dans le milieu d'Avril.

16. *Bubos banka*. (*Upopa epops* L.) Vonulás ápril 25-től 29-éig.

17. *Vetési varjú*. (*Corvus frugilegus* L.) A télen kevés varjúcsapat volt látható, míg ellenben márczius 5-ikén egy, legalább 500 drbból álló sereg, néhány, közéje keveredett csókával együtt Manonville városa felett kavarogva húzódott el.

18. *Csóka*. (*Corvus monedula* L.) Az enyémek márczius 10-ike óta verődnek párokba; azonban csak a hónap végén fészkelnek.

19. *Szajkó*. (*Garrulus glandarius* L.) Hazánkban állandón letelepült madár. Ez évben, valamint a megelőzőkben is számos csapatocskákat láttam naponként elvonulni, még jóval azután is, hogy hazai testvéreik megkezdték fészkeléseiket.

20. *Veresfejű gébics*. (*Lanius senator* L.) Az idén nagyon ritka; érkezik május elsején.

21. *Tövisszűrő gébics*. (*Lanius collurio* L.) Az előbbinél öt nappal később érkezik.

22. *Közönséges seregély*. (*Sturnus vulgaris* L.), sok közülök nem is költözött el, s február 11-ikén feles számmal hallottam őket kertemben csevegni.

23. *Fenyő pinty*. (*Fringilla montifringilla* L.) Elvonulásuk alkalmával láttam néhányat, de nem télen.

24. *Erdei pinty*. (*Fringilla caelebs* L.) Február 11 s következő napjain a ♀ ♀, 19-ikén a ♀ ♀ vonulása; 20-ikán az első éneklés.

25. *Zöldike*. (*Ligurinus chloris* L.) Érkezik márczius 22-ikétől, ápril 5-éig.

26. *Csíz*. (*Chrysomitris spinus* L.) Vonulás febr. 20-ikán.

27. *Girlicz pinty*. (*Serinus hortulanus* Koch.) Márczius 20-ikán kezd érkezni; 22-ikétől kezdve énekel.

28. *Sordély sármány*. (*Emberiza miliaria* L.) Márczius 17-ikén csoportos vonulás.

29. *Czitrom sármány*. (*Emberiza citrinella* L.) Febr. 20-ikán énekel.

30. *Kerti sármány*. (*Emberiza hortulana* L.) Május 4-ikén egy ♂ és egy ♀.

31. *Közönséges nádisármány*. (*Emberiza schoenichus* L.) Márczius 14-ikén érkezik s 22-én megtelepedik a tavakon.

32. *Mezei pacsirta*. (*Alauda arvensis* L.) A terület számosan töltötték a kunyhókban; a csapatos vonulások azonban február 12-ikén vették kezdetüket. A megérkezéssel kezdődött az éneklés.

16. *Huppe vulgaire*. (*Upupa epops* L.) Passage du 25 au 29 Avril.

17. *Corbeau freux*. (*Corvus frugilegus* L.) Nous avons eu très peu de rassemblements de Corneilles en hiver; en revanche le 5 Mars, il y en avait une troupe d'au moins 500 qui, mélangées avec quelques *Choucas*, passaient en tournoyant au dessus du village de Manonville.

18. *Corbeau choucas*. (*Corvus monedula* L.) Les miens s'accouplent dès le 10 Mars, et ne font leur nid qu'à la fin du mois.

19. *Geai glandivore*. (*Garrulus glandarius* L.) cet oiseau est sédentaire dans notre pays. Cette année, comme les précédentes, j'en ai vu de nombreuses bandes passant de jour, longtemps après que leurs congénaires du pays avaient commencé leur nidification.

20. *Pie-grièche rousse*. (*Lanius senator* L.) Très rare cette année, arrive le 1-er Mai.

21. *Pie-grièche écorcheur*. (*Lanius collurio* L.) Est arrivée 5 jours après la précédente.

22. *Etourneau commun*. (*Sturnus vulgaris* L.) Beaucoup d'oiseaux de cette espèce n'ont pas émigré et le 11 Février j'en ai entendu un grand nombre qui gazouillaient dans mon jardin.

23. *Pinson d'Ardenne*. (*Fringilla Montifringilla* L.) J'en ai vu quelques-uns au moment des passages mais pas en hiver.

24. *Pinson ordinaire*. (*Fringilla caelebs* L.) Le 11 Février et les jours suivants passage de ♀, 19 Février passage de ♂ et le 20 premier chant.

25. *Verdier ordinaire*. (*Ligurinus chloris* L.) Arrive du 22 Mars au 5 Avril.

26. *Tarin ordinaire*. (*Chrysomitris spinus* L.) Un passage le 20 Février.

27. *Cini méridional*. (*Serinus hortulanus* Koch.) Commence à arriver le 20 Mars et chante dès le 22.

28. *Proyer d'Europe*. (*Emberiza miliaria* L.) Le 17 Mars gros passage.

29. *Bruant jaune*. (*Emberiza citrinella* L.) Chante le 20 Février.

30. *Bruant ortolan*. (*Emberiza hortulana* L.) Vu un ♂ et une ♀ le 4 Mai.

31. *Bruant de roseaux*. (*Emberiza schoenichus* L.) Cet oiseau arrive dès le 14 Mars, et installé sur les étangs le 22 du même mois.

32. *Alouette des champs*. (*Alauda arvensis* L.) Beaucoup ont passé l'hiver dans nos chaumes, mais les gros passages commencent le 12 Février. L'alouette chante dès son arrivée.

33. *Erdei pacsirta.* (*Alauda arborea* L.) Február 18-ikán egy darab.

34. *Parlagi pipis.* (*Anthus campestris* L.) Egy példány május 4-ikén. E madár minden évben közönséges a mi meszes dombjainkon augusztus végén és szeptember elején; szeptember 5-ikén reggel az én präparátorom, Lomont úr, két, násztollazatban levő darabot ejtett el.

35. *Erdei pipiske.* (*Anthus trivialis* L.) E madarak vonulása márczius 29-ikén kezdődik, s tart ápril 14-éig.

36. *Réti pipis.* (*Anthus praelensis* L.) E fajból sokan a martincourt-i réten tölték a telet; a vonulások pedig február 19-ikétől márczius 20-áig történtek meg.

37. *Vízi pipiske.* (*Anthus spinoletta* L.) Egyet sem láttam közülök a télen; február 19-ikén, a vonuláskor is csak kettőt.

38. *Sárga barázda-billegető.* (*Budytes flava* L.) Érkezik ápril 14-től 24-ikéig.

39. *Havasi billegény.* (*Motacilla boarula* GM.) Márczius 14-ikén kettő már párba verődék s a malomban fészkeléshez látott.

40. *Fehér barázda-billegető.* (*Motacilla alba* L.) Csapatos vonulás márczius 1-től 5-ikéig.

41. *Sárga rigó.* (*Oriolus galbula* L.) Első megérkezés és első éneklés ápril 14-ikén; a vonulás, szakadózva, tart a hónap végéig.

42. *Örvös rigó.* (*Turdus torquatus* L.) Egy ♀ mutatkozik márczius 24-ikén. Kis vonulások ápril 5-től 25-ikig.

43. *Fenyő rigó.* (*Turdus pilaris* L.) Egyet sem láttam a tél folyamán; csak visszatérésük alkalmával február 12-étől márczius 24-éig mutatták magukat.

44. *Léprigó.* (*Turdus viscivorus* L.) Márczius elsején megszólal.

45. *Boros rigó.* (*Turdus iliacus* L.) Csapatos vonulás az erdőben márczius 21-től 24-ig.

46. *Éneklő rigó.* (*Turdus musicus* L.) Ez évben a vonulások gyakoriak valának; február 6-ikán kezdődtek, s tartottak márczius végéig.

47. *Vörösbegy.* (*Erithacus rubecula* L.) Vonulás márczius 7-től 22-ig. E madarak közül azok, a melyek velünk maradtak, nagy próbát álltak ki a mult télen.

48. *Fülemile.* (*Erithacus luscini* L.) Ápril 26-ikán első megérkezés és első ének; a vonulás május elsején ért véget.

49. *Fehér-csillagú kékbegy.* (*Erithacus cyaneculus* WOLFF.) A vonulást márczius 19-ikén

33. *Alouette lulu.* (*Alauda arborea* L.) Vu une le 18 Février.

34. *Pipi Rousseline.* (*Anthus campestris* L.) Vu une le 4 Mai. Cet oiseau est commun chaque année sur nos côteaux calcaires à la fin d'Août et au commencement de Septembre: ce matin, 5 Septembre mon préparateur, Mr. LOMONT, en a encore tué deux en plumages de noce.

35. *Pipi des arbres.* (*Anthus trivialis* L.) Le passage de ces oiseaux commence le 29 Mars, et continue jusqu' au 14 Avril.

36. *Pipi farlouse.* (*Anthus pratensis* L.) Beaucoup d'oiseaux de cette espèce ont passé l'hiver dans les près de Martincourt; mais les passages se sont effectués du 18 Février au 20 Mars.

37. *Pipi spioncelle.* (*Anthus spinoletta* L.) Je n'en ai pas vu une seule en hiver; et seulement 2 de passage le 19 Février.

38. *Bergerette printanière.* (*Budytes flava* L.) Arrive du 14 au 24 Avril.

39. *Lavandière boarule.* (*Motacilla boarula* GM.) Le 14 Mars 2 sont déjà accouplés, pour nicher au moulin.

40. *Lavandière grise.* (*Motacilla alba* L.) Gros passage du 1-er au 5 Mars.

41. *Loriot jaune.* (*Oriolus galbula* L.) Première arrivée et 1-er chant le 14 Avril; le passage dure isolément jusqu' à la fin du mois.

42. *Merle à plastron.* (*Turdus torquatus* L.) Vu une ♀ le 24 Mars; petits passages du 5 au 25 Avril.

43. *Merle litorne.* (*Turdus pilaris* L.) Je n'en ai pas vu en hiver, mais seulement à leur retour, du 12 Février au 24 Mars.

44. *Merle draine.* (*Turdus viscivorus* L.) Commence à chanter le 1-er Mars.

45. *Merle mauvis.* (*Turdus iliacus* L.) Gros passage en forêt du 21 au 24 Mars.

46. *Merle grive.* (*Turdus musicus* L.) Les passages ont été abondants cette année, et ont commencé le 6 Février, pour continuer jusqu' à la fin de Mars.

47. *Rouge gorge familier.* (*Erithacus rubecula* L.) Passage du 7 au 22 Mars. Ceux de ces oiseaux qui restent avec nous ont été très éprouvés l'hiver dernier.

48. *Rossignol ordinaire.* (*Erithacus luscini* L.) 26 Avril 1-ère arrivée, et 1-er chant; le passage était terminé pour le premier Mai.

49. *Gorge bleue miroir blanc.* (*Erithacus cyaneculus* WOLFF.) Le passage commence par

nyitják meg a ♂ ♂; a rossz idő hosszasan félbeszakította; ápril 14-ikén bezárták a ♀ ♀.

50. *Vörös-csillagú kékbegy.* (*Erithacus caeruleculus* PALL.) Ápril 21-ikén látható volt egy darab.

51. *Kerti füstike.* (*Ruticilla phoenicura* L.) Ápril 27-ikén látható egy. Csoportos vonulás a következő napokon.

52. *Hegyi füstike.* (*Ruticilla tithys* Scop.) Márczius 16-ikán mutatkozik egy; 17-ikén megjelennek a miénkek; 22-én első éneklés; 20-ikától kezdve csapatos vonulás.

53. *Hantmadár.* (*Saxicola oenanthe* L.) Ápril 6—21-ig szakadozott vonulás.

54. *Vöröstorkú csaláncsúcs.* (*Pratincola rubetra* L.) Ápril 25-ikén érkezik és énekel; a vonulás néhány nap alatt befejeződik.

55. *Feketefejű csaláncsúcs* (*Pratincola rubicola* L.) Márczius 17-ikén egy ♂ és egy ♀.

56. *Szürkebegy.* (*Accentor modularis* L.) Márczius 8-án kezd érkezni.

57. *Barát fülemile.* (*Sylvia atricapilla* L.) Érkeznak márczius 21-ikén; 22-ikén énekelnek. Költözés tart ápril 4-ig.

58. *Kerti poszáta.* (*Sylvia hortensis* BECHST.) Ápril 29-étől kezdve mutatja magát; a megérkezés utáni napon énekel.

59. *Közönséges poszáta.* (*Sylvia curruca* L.) Ápril. 29-ikén megszólal, s aztán hallatszik mindenfelől.

60. *Sylvia orphea* Temm. Május 22-én láttam a nagy kertben s hallottam első énekét.

61. *Szürke poszáta.* (*Sylvia cinerea* BRISSON.) Márczius 17-ikén hallatja magát egy darab, de a csapatos vonulások csak ápril elején veszik kezdetüket, minthogy a zord idő feltartóztatta volt.

62. *Acrocephalus turdoides* MEY. Május 4-ikén mutatkozik egynehány az én tavaimon.

63. *Nádi rigó.* (*Acrocephalus arundinaceus* GM.) Nehány az előbbivel a tavakon.

64. *A sáska poszáta.* (*Locustella naevia* BODD.) Ápril 29-ikén láttunk néhányat a nagy kertben; másnap egy elejtve.

65. *Ökörszem.* (*Anorthura troglodytes* L.) Márczius 25-ikén egy pár az erdőcske melletti malomnál megkezdí a fészek-készítést.

66. *Fitisz madár.* (*Ficedula trochilus* L.) Ápril 7-ikén egy darab.

67. *Csilp-csalp.* (*Ficedula rufa* BECHST.) Márczius 15-ikén csoportos költözési mozgalom.

les ♂, le 19 Mars; il est longuement interrompu par le mauvais temps, et il se termine par les ♀ le 14 Avril.

50. *Luscirole Orientale.* (*Erithacus caeruleculus* PALL.) Vu une le 21 Avril.

51. *Rouge queue de muraille.* (*Ruticilla phoenicura* L.) Le 27 Avril vu un. Gros passages les jours suivants.

52. *Rouge queue tithys.* (*Ruticilla tithys* Scop.) Le 16 Mars vu un, le 17 vu les nôtres, le 22 premier chant; gros passages depuis le 20.

53. *Traquet molteux.* (*Saxicola Oenanthe* L.) Passages isolés du 6 au 21 Avril.

54. *Pratincole Tarier.* (*Pratincola rubetra* L.) Arrivent et chantent le 25 Avril; le passage se fait en quelques jours.

55. *Tarier rubicole.* (*Pratincola rubicola* L.) Le 17 Mars vu un ♂ et une ♀.

56. *Mouchet chanteur.* (*Accentor modularis* L.) Commencent à arriver le 8 Mars.

57. *Fauvette à tête noire.* (*Sylvia atricapilla* L.) Arrivent le 21 Mars, chantent le 22. Leur migration continue jusqu' au 4 Avril.

58. *Fauvette des jardins.* (*Sylvia hortensis* BECHST.) Observées dès 29 April, chantent le lendemain de leur retour.

59. *Babillarde ordinaire.* (*Sylvia curruca* L.) Le 25 Avril entendu la première; on en entend de tous côtés.

60. *Babillarde orphée.* (*Sylvia orphea* TEMM.) Le 22 Mai vu 3 au grand jardin, et entendu le 1-er chant.

61. *Babillarde grisette* (*Sylvia cinerea* BRISS.) Le 17 Mars entendu une, mais les gros passages n'ont lieu qu'au commencement d'Avril, le mauvais temps les ayant arrêté.

62. *Rousserole turdoïde.* (*Acrocephalus turdoides* MEY.) Vu quelques-unes sur mes étangs, le 4 Mai.

63. *Rousserole effarvate.* (*Acrocephalus arundinaceus* GM.) Vu sur les étangs avec la précédente.

64. *Locustelle tachetée.* (*Locustella naevia* BODD.) Le 29 Avril vu quelques-unes au grand jardin; tué une le lendemain.

65. *Troglodyte mignon.* (*Anorthura troglodytes* L.) Le 25 Mars un couple commence son nid au moulin au bois.

66. *Pouillot fitis.* (*Ficedulae trochilus* L.) Le 7 Avril vu un.

67. *Pouillot vélocé.* (*Ficedula rufa* BECHST.) Le 15 Mars gros mouvement d'émigration.

68. *Susogó füzike. (Ficedula sibilatrix BECHST.)* Ápril 26-ikán hallatja énekét e faj.

69. *Hegyi füzike. (Ficedula Bonellii VIEILL.)* Ápril 22-ikén megjelenik s énekel.

70. *Bubos czinke. (Regulus cristatus KOCH.)* Márczius 21-ikén vonulás a tülevelűek ültetvényében.

71. *Szén czinke. (Parus major L.)* Márczius 3-ikán hallom először; 14-ikén nagy csoport a st.-pierremont-i erdőben.

72. *Fenyves czinke. (Parus ater L.)* Több példányt láttam a rappe-i és st.-pierremont-i erdőkben.

73. *Hosszúfarkú czinke. (Orites caudatus L.)* Márczius 19-ikén egy Epiceá-ra, egy pár fészket épít.

74. *Feketefejű légykapó. (Muscicapa atricapilla L.)* Ápril 30-ikán nagy számmal láttam a grenay-i és rappe-i erdőkben.

75. *Örvös légykapó. (Muscicapa collaris BECHST.)* Láttam egyet ápril 14-ikén a reine-i erdőben; ez a légykapó, mely ez erdőben bőven tenyészik, az idén nagyon késve érkezett meg.

76. *Szürke légykapó. (Muscicapa grisola L.)* Csak május elején kezd érkezni.

77. *Füsti fecske. (Hirundo rustica L.)* Ápril 11-ikén megjelenik kettő, melyek egyike a mienk; 14-ikén sokan a mi tavainkon; 15-ikén érkeznek az enyéme; 20-ikán a községben fészkelők mindnyájan helyükön vannak.

78. *Házi fecske. (Chelidon urbica L.)* Ápril 24-ikén csak a tavakon láttam néhányat, melyek menedékhelyeiket rendezték; 30-ikán a községbeliek mind el voltak helyezkedve. Egy teljesen rendes színezetű pár ezen fajból megépíté fészket a domèvre-i papilakon. Négy tojásukból kikelt két rendes színezetű, s két teljesen fehér fióka, mely utóbbiak egy pár nap múlva a fészkekből való kiszállás után, elfogattak s most már gyűjteményemben vannak.

79. *Parti fecske. (Cotyle riparia L.)* Ápril 24-ikén néhány darab mutatkozott a tavakon.

80. *Sarlós fecske. (Cypselus apus L.)* Május 4-ikén közönségesek a tavakon; Manonville-be csak május 7-ikén délután érkeznek.

81. *Örvös galamb. (Columba palumbus L.)* Február 28-ikán 1 drb; márczius 8-tól 17-ig csapatos vonulás.

68. *Pouillot siffleur. (Ficedula sibilatrix BECHST.)* Le 23 Avril cette espèce fait entendre son 1-er chant.

69. *Pouillot Bonelli. (Ficedula Bonellii VIEILL.)* Le 22 Avril vu et entendu cet oiseau.

70. *Roitelet huppé. (Regulus cristatus KOCH.)* 21 Mars constaté un passage dans la plantation de Conifères.

71. *Mésange charbonnière. (Parus major L.)* Le 3 Mars entendu la 1-ère; le 14 grosse troupe dans la forêt de St. Pierremont.

72. *Mésange noire. (Parus ater L.)* Vu plusieurs aux bois de la Rappe et de St. Pierremont.

73. *Orite longicaude. (Orites caudatus L.)* Le 19 Mars un couple édifie son nid sur un Epicea.

74. *Gobe Mouche noir. (Muscicapa atricapilla L.)* Le 30 Avril j'en vois bon nombre aux bois de Grenay et de la Rappe.

75. *Gobe mouche à collier. (Muscicapa collaris BECHST.)* Vu un le 14 Avril, à la forêt de la Reine; ce Gobe mouche qui se reproduit abondamment dans cette forêt, y est arrivé très tardivement cette année.

76. *Butalis gris. (Muscicapa grisola L.)* Commencent seulement à arriver le 1-er Mai.

77. *Hirondelle de cheminée. (Hirundo rustica L.)* Le 11 Avril vu 2 dont une des nôtres. Le 14 il y en avait beaucoup sur nos étangs; le 15 retour des miennes, et le 20 toutes celles du village étaient à leur poste.

78. *Chelidon cul-blanc. (Chelidon urbica L.)* Le 24 Avril vu quelques-unes seulement aux étangs qui constituent leur étape d'arrivée; le 30 toutes celles du village y étaient installées. Un couple d'Hirondelles de cette espèce ayant des couleurs normales, a établi son nid au presbytère de Domèvre. Les 4 oeufs ont donné deux petits à couleur normale, et deux complètement blancs, qui ont été capturés quelques jours après leur sortie du nid; et font partie de ma collection.

79. *Cotyle de rivage. (Cotyle riparia L.)* Le 24 Avril on en voit quelques-unes sur les étangs.

80. *Martinet noir. (Cypselus apus L.)* Le 4 Mai ces oiseaux déjà communs sur les étangs, n'arrivent à Manonville que le 7 Mai dans l'après-midi.

81. *Colombe ramier. (Columba palumbus L.)* Le 28 Février vu 1. Les 8 et 17 Mars gros passage.

82. *Vadgalamb.* (*Columba oenas* L.) Márczius 22-ikén egy csapat az erdőeske melletti malomnál.

83. *Vadgerlicze.* (*Turtur auritus* GRAY.) Érkeznek ápril 30-ikán.

84. *Közönséges fűrj.* (*Coturnix dactylisonans* MEY.) Május 13-ikán szólal meg.

85. *Közönséges bibicz.* (*Vanellus cristatus* WOLFF et MEY.) Márczius 13., 18. és 23-ikán vonulás a Dampré-tónál.

86. *Erdei szalonka.* (*Scolopax rusticola* L.) Az első márczius elsején jelentkezik; a vonulás 13-tól 19-ikéig tart Manonville-ben, és 23-ikáig Boucq-ban.

87. *Sárszalonka.* (*Gallinago scolopacina* BP.) A Dampré-tavon márczius 22-ikén húsz darab.

88. *Gyepi szalonka.* (*Gallinago gallinula* L.) Nehányat az előbbivel együtt láttam.

89. *Zöldlábú szalonka.* (*Totanus ochropus* L.) Ápril 14-ikén egy kis vonulás.

90. *Pataki szalonka.* (*Tringoides hypoleucis* L.) Egy darab május 15-ikén.

91. *Vízi guvat.* (*Rallus aquaticus* L.) A Bruneseau felé vezető országúton márczius 22-ikén felszáll egy darab.

92. *Szárcsa.* (*Fulica atra* L.) Márczius 23-ikán összes tavainkat megnépesíté e faj.

93. *Darú.* (*Grus cinerea* BECHST.) Márczius 10-ikén 10 darab heverész a nagy tó melletti réten; márczius 14-ikén láttam egy csapatot; 15-ikén egy másikat, mely 20 darabból állott; 16-ikán egy 30 darabos csapatot, s végül 17-ikén egy csapatot, melyben épen 165 drbot számítottunk meg.

94. *Vad rucza.* (*Anas boschas* L.) Præparatorom, LOMONT úr, február 6-ikán egy 12—1500 közt változó számú egyénekből álló csapatban egy egészen fehér példányt látott, mely, véleménye szerint, e fajhoz tartozó vala.

95. *Fütyölő rucza.* (*Mareca penelope* L.) Márczius 23-ikától ápril 16-ig vonulás a tavakon.

96. *Nyílfarkú rucza.* (*Dafila acuta* L.) Márczius 23-ikán egy 20 egyénekből álló társaságot láttam.

97. *Telelő rucza.* (*Querquedula circia* L.) Márczius 22 és 24-ikén és ápril 24-ikén a tavakon 20, 15 és 30 tagú társaságokban jelentkezett.

98. *Fehérszemű rucza.* (*Nyroca leucophthalmus* BECHST.) Márczius 23-ikán érkeztek, s ápril 24-ikén párokba verődtek.

99. *Lármás rucza.* (*Bucephala clangula* L.) Márczius 23-ikán egy pár.

82. *Colombe Colombine.* (*Columba oenas* L.) Le 22 Mars vu une bande au moulin au bois.

83. *Tourterelle vulgaire.* (*Turtur auritus* GRAY.) Ces oiseaux arrivent à partir du 30 Avril.

84. *Caille commune.* (*Coturnix dactylisonans* MEY.) Le 13 Mai 1-er chant.

85. *Vanneau huppé.* (*Vanellus cristatus* WOLF et MEY.) Passage à Dampré les 13, 18 et 23 Mars.

86. *Bécasse ordinaire.* (*Scolopax rusticola* L.) Vu la première le 1-er Mars; le passage dure du 13 au 19 à Manonville et continue à Boucq jusqu' au 23.

87. *Bécassine ordinaire.* (*Gallinago scolopacina* BP.) Le 22 Mars il y en avait une vingtaine sur l'étang Dampré.

88. *Bécassine sourde.* (*Gallinago gallinula* L.) Vu quelques-unes avec les précédentes.

89. *Chevalier cul-blanc.* (*Totanus ochropus* L.) Vu un petit passage le 14 Avril.

90. *Chevalier guignette.* (*Tringoides hypoleucis* L.) Vu un le 15 Mai.

91. *Râle d'eau.* (*Rallus aquaticus* L.) Le 22 Mars levé un sur la chaussée de la Bruneseau.

92. *Foulque Macroule.* (*Fulica atra* L.) Le 23 Mars tous nos étangs, étaient peuplés de cette espèce.

93. *Grue cendrée.* (*Grus cinerea* BECHST.) Le 10 Mars dix individus couchent dans la prairie du grand étang; le 14 Mars vu une bande, le 15 observé une bande de 20 individus, le 16 une de 30, et le 17 une de 165 exactement comptés.

94. *Canard sauvage.* (*Anas boschas* L.) Mon préparateur, Mr. LOMONT, en a vu le 6 Février un entièrement blanc, qu'il croit de cette espèce, au milieu d'une bande de 12 à 1500 individus.

95. *Marèque siffleur.* (*Mareca penelope* L.) Passage sur les étangs du 23 Mars au 16 Avril.

96. *Pilet longue queue.* (*Dafila acuta* L.) Le 23 Mars vu une bande d'une vingtaine de sujets.

97. *Sacrelle d'été.* (*Querquedula circia* L.) Observé sur les étangs des bandes de 20, de 15 et de 30 individus. Les 22, 24 Mars, et 24 Avril.

98. *Fuligule nyroca.* (*Nyroca leucophthalmus* BECHST.) Le 23 Mars sont arrivés, et le 24 Avril suivant sont tous accouplés.

99. *Garrot vulgaire.* (*Bucephala clangula* L.) Observé un couple le 23 Mars.

100. *Búbos vöcsök.* (*Podiceps cristatus* L.) Márczius 22-ikén megszállottak minden tavat, s ápril 24-ikén párokba verődtek.

101. *Kis vöcsök.* (*Podiceps minor* L.) Márczius 6-ikán láttam vonulásban egy darabot; márczius 22-én a tavakon mind énekelgettek, vagy sípoltak kedvök szerint.

Manonville, Meurthe-Moselle, 1896. szeptember 5.

100. *Grèbe huppé.* (*Podiceps cristatus* L.) Le 22 Mars étaient installés sur tous les étangs; et tous accouplés à la date du 24 Avril.

101. *Grèbe castagneux.* (*Podiceps minor* L.) Le 6 Mars vu un en passage sur le ruisseau; le 22 Mars il étaient tous cantonnés sur les étangs, où il siffaient à l'envie.

Château de Manonville, Meurthe Moselle, 5 Septembre 1896.

KISEBB KÖZLÉSEK. — KLEINERE MITTEILUNGEN.

A nádi fülesbagoly (*Asio accipitrinus*) fészkeléséről Fogarasmegyében.

CZYŃK EDÉ-től.

Ha a mezők tarlókká váltak, a szőlő s a tengeri megérett, akkor jelenik meg nagyobb számában a magas füvel és száraz kórókkal fedett, vagy silány sással és náddal borított, kiaszott réteken a közép nagyságú, majd sötétebb, majd világosabb sárga alapon feketén csikozott bagoly. A nappalt félig csukott szempillákkal mozdulatlanul üldögélve tölti s csak ha ellenség, vagy az esthomály közeledik, elevenedik meg, felnyitva ragyogó sárga szemeit.

Ez a nádi fülesbagoly, mely október havában érkezik hozzánk, s vagy rövid pihenőt tartva tovább vonul, vagy csekély számban gyakran január végeig hű marad kedvezően választott tanyájához.

Nyáron ritkán látható nálunk e szép bagoly s talán ez az oka, hogy a vélemények megoszlottak a fölött, vajjon csakugyan költött-e Erdélyben. Még CSATÓ JÁNOS úr is kételkedéssel fogadja «Über den Zug, das Wandern und die Lebensweise der Vögel, in den Comitaten Alsó-Fehér und Hunyad» című munkájában. Magam már évek előtt nyugodtan soroltam e madarat a nálunk fészkelők közé, mivel már többször találkoztam vele nyáron, még pedig fészekruhában. 1894-ben meggyőződésre jutottam ez ügyben, a mennyiben a Mundra melletti sással, magas füvel és dudvával benőtt zombékos réten kutyám előtt felszálló nádi baglyot lőttem. Alig került kezembe, azonnal szemembe ötlött a mellén levő nagy költési folt. Mivel ez eset július 7-ikén történt, jogosnak tartám a véleményt, hogy a madárnak vagy anyányi fiai van-

Die Sumpfohreule (*Asio accipitrinus*) als Brutvogel im Fogaraser Comitath.

Von Eduard Czynk.

Wenn die Felber und Fluren kahl geworden, wenn die Rebe und der Mais gereift, erscheinen meist über Nacht in größerer Anzahl, auf dem mit hohem Gras und trockenem Unkraut bedeckten, oder mit kurzem Schilf und magerem Röhricht bewachsenen, ausgedörrten Wiesen mittelgroße, bald heller, bald dunkler gelbe, mit schwarzen Schaftstrichen gezeichnete Eulen. Tagsüber sitzen sie mit halbgeschlossenen Lidern unbeweglich und nur wenn ein Feind, oder der Abend naht, kommt Leben in dieselben und öffnet sich das glänzende, lichtgelbe Auge. Es sind Sumpfeulen, welche im October erscheinen und entweder nach kurzer Raft weiter ziehen oder in minderer Anzahl oft bis Ende Jänner dem gewählten, passenden Standort treu bleiben.

Im Sommer zeigt sich diese schöne Eule selten bei uns und mag dieses der Grund gewesen sein, daß die Meinungen darüber, ob sie in Siebenbürgen brüte, auseinander giengen. Auch Herr JOHANN V. CSATÓ bezweifelt dies in seinem Werke: «Über den Zug, das Wandern und die Lebensweise der Vögel, in den Comitaten Alsó-Fehér und Hunyad». Schon vor Jahren hatte ich sie unbedenklich zu unseren Brutvögeln gezählt, da ich sie bereits einigemal im Sommer, und zwar im Jugendkleide antraf. Im Jahre 1894 konnte ich mir in dieser Hinsicht Gewißheit verschaffen, indem ich auf dem mit Binjen, hohem Gras und Unkraut bedeckten, kuppigen Wiesen bei Mundra, vor dem Hunde eine aufstehende Sumpfeule schoß. Kaum hatte ich den Vogel in der Hand, als mir auch der große Brutfleck auffiel. Es war am 7. Juli und glaubte ich daher mit Recht annehmen zu können, daß der Vogel bereits flügge Junge, oder eine Nachbrut (zweite Brut nach Zer-